

ZOFIA DILLENIUS

23 I 1928 – 2 VIII 2020

W dniu 2 sierpnia 2020 roku zmarła we Wrocławiu Zofia Dillenius ps. Jodła, wieloletni pracownik Wydawnictwa Ossolineum.

Zofia Dillenius urodziła się 23 stycznia 1928 roku we Lwowie. Była córką majora Karola Teodora Dilleniusa (1895–1963) z 27 Pułku Ułanów im. Króla Stefana Batorego i Podolskiej Brygady Kawalerii oraz Jadwigi Celiny z Orskich. Jej bratem był Karol Jan Dillenius (1930–2017), aktor teatralny i filmowy.

Wybuch wojny zastał rodzinę w Nieświeżu. Następnie Zofia ukrywała się z matką i bratem we Lwowie. W maju 1940 roku wyjechali do Warszawy do babki Anieli Dillenius. Tam Zofia ukończyła na tajnych kompletach V klasę szkoły powszechnej (u SS. Niepokalanek) oraz I i II klasę gimnazjum i I klasę szkoły handlowej. W październiku 1942 wstąpiła do Szarych Szeregów i została przyboczną drużynowej w 77 Warszawskiej Żeńskiej Drużynie Harcerskiej (w ŻДН „Młody Las” (hufiec Mokotów). 1 sierpnia 1944 roku Zofia Dillenius, nie mogąc przedostać się do punktu zbiórki w Śródmieściu, zgłosiła się do oddziałów powstańczych na Mokotowie. Zorganizowała punkt sanitarny, a następnie została odkomenderowana do służby łącznikowej dowództwa pułku „Baszta”. W połowie sierpnia 1944 roku wstąpiła do Wojskowej Służby Kobiet. Po kapitulacji Mokotowa 27 września Zofia Dillenius wyszła z Warszawy z ludnością cywilną. Została wywieziona do Miechowa pod Krakowem, gdzie pracowała jako robotnica rolna. Po odnalezieniu matki i brata zamieszkała z rodziną w Nowym Korczynie

Zofia Dillenius

(pow. Busko-Zdrój), gdzie pracowała (od 1 października do 30 listopada 1945) jako sanitariuszka w Ośrodku Zdrowia, a po powrocie ojca z niewoli niemieckiej (listopad 1945) wraz z całą rodziną przeniosła się do Nowej Soli. Tam ukończyła gimnazjum i liceum ogólnokształcące dla dorosłych. Zaangażowała się ponownie w harcerstwo, z którego wystąpiła w 1948 roku. Po maturze zdanej w tym samym roku rozpoczęła studia z historii sztuki na Uniwersytecie Wrocławskim, które zakończyła w 1952 roku, broniąc pracę magisterską napisaną pod kierunkiem prof. Zbigniewa Hornunga. W czasie studiów pracowała w Opiece Zdrowotnej nad Studentami oraz, z ramienia ZSP, w komisji stypendialnej i pomocniczej „Caritasu”.

Od 1 lipca 1951 do 31 grudnia 1953 Zofia Dillenius była asystentką w Kierownictwie Badań nad początkami Państwa Polskiego (przy Katedrze

Archeologii UWr – jednostkę przekształcono w 1954 roku w Zakład Archeologii Nadodrza Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN we Wrocławiu). Brała wówczas udział w wykopaliskach archeologicznych w Opolu, zajmowała się też opracowywaniem znalezisk ceramicznych. Od 1 stycznia do 30 listopada 1954 prowadziła sekretariat kwartalnika „Dawna Kultura” (pismo Polskiego Towarzystwa Archeologicznego).

1 stycznia 1955 roku Zofia Dillenius zatrudniła się w Wydawnictwie Ossolineum. Rozpoczęła pracę na stanowisku redaktora w Redakcji Kultury Materialnej, specjalność archeologia. Początkowo redagowała przede wszystkim czasopisma archeologiczne: „Dawna Kultura”, „Archeologia” czy „Acta Archeologica Universitatis Lodziensis”. W roku 1970 awansowała na stanowisko starszego redaktora, od 15 lutego tego roku została przeniesiona do Redakcji Historii Sztuki. W Wydawnictwie Ossolineum pracowała do 1 października 1988, kiedy przeszła na emeryturę. W latach 80. zaangażowała się w działalność związkową – była współzałożycielem NSZZ „Solidarność” w Wydawnictwie Ossolineum i od początku (4 września 1980) do przejścia na emeryturę jego przewodniczącą.

W czasie stanu wojennego Zofia Dillenius zaangażowała się także w działalność Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego. W 1997 roku była redaktorem pracy zbiorowej poświęconej AKCh – *Arcybiskupi Komitet Charytatywny we Wrocławiu „Pod Czwórką”*.

Była członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, przez dwie kadencje należała do prezydium Zarządu Okręgu Dolnośląskiego. Była też przewodniczącą i animatorem wrocławskiego Środowiska Powstańców Warszawskich. W latach 1993–2004 redagowała, z mężem Tadeuszem Rybowskim (anglistą, również redaktorem w Wydawnictwie Ossolineum w latach 1954–1992), pismo „Biuletyn Informacyjny. Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej. Zarząd Okręgu Dolnośląskiego we Wrocławiu”.

Angażowała się też w sprawy lokalne swego osiedla Księża Małe – radę nadzorczą spółdzielni czy Towarzystwo Ziemi Księżkiej, którego była współzałożycielem i honorowym członkiem.

Zofia Dillenius była wielokrotnie odznaczana – Medalem Wojska (1948, Londyn), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1980), Złotą Odznaką Ossolineum (1982), Krzyżem Armii Krajowej (1986), Warszawskim Krzyżem Powstańczym (1986), Odznaką pamiątkową Akcji „Burza” (1994), Odznaką Weterana Walk o Niepodległość (1995) oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2009).

Została pochowana na Cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu.

Marta Pękalska